

חומרניות רוחניות ומיניות

רמה גנזל

אוכלוסיית היעד: כיתות י'–י"ב | מספר המשתתפים המומלץ: 10 (יכול להתאים גם לכיתה שלמה)
זמן: שלושה שיעורים (לא חייבים להיות ברצף) | ציוד נדרש: דפים ועפרונות; מחשב (חיבור למרשתת), מקרן, מסך ורמקולים.

רציונל

כפי שראינו, בחיי האדם ישנם היבטים של חומר ורוח. מתוך הפריזמה הזאת נתבונן במיניות האדם ונסה לעמוד על טיבה ומורכבותה, כדי שנשכיל לעצב יחס מאוזן כלפיה. השקפה נכונה ומבוססת עשויה לסייע לרכישת הנהגות נכונות ביחס למיניות. הפעילויות במפגש זה ייעשו בזהירות ובהקפדה על צניעות. ברצוננו לאפשר לתלמידים להתבטא בצורה החופשית ביותר, ועם זאת עלינו לדאוג לקדושת המחנה. היכרות מוקדמת עם הכיתה חשובה מאוד שכן מטרת הפעילות לאפשר שיח פתוח וחופשי, ואולם קיום שיח כזה מותנה בידיעה שאפשר לסמוך על הקבוצה שהשיח לא יאיים על איש מן המשתתפים ולא יהפוך לשיח פרוץ וזול.

מטרות

1. חשיפת עמדות אישיות ביחס למיניות;
2. קבלת ההיבטים הנעימים פחות – במגע עם חומר – והכלתם;
3. הגברת החוסן הרוחני והיכולת לעמוד בפני פיתויים;
4. הגדרת הפיתוי המיני כאחד ממגוון פיתויים;
5. רכישת כלים נוספים להתמודדות עם הגבלות ההלכה בתחום המיניות.

מהלך ההפעלה

שלב ראשון

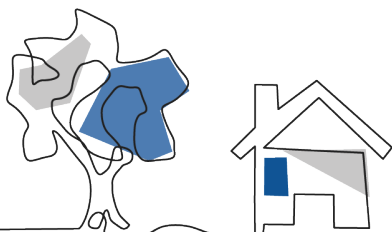
שלב זה משמש פתיח יצירתי ליחידה כולה. לשלב זה מוצעות שתי אפשרויות.

אפשרות א

נחלק למשתתפים דפים ונבקש שכל אחד מהם יצייר על הדף שקיבל עץ ומסביבו גדר.

אחרי שמישמת הציור תושלם, נבקש מהמשתתפים להתבונן בציור שציירו, ולנסות לברר בינם לבין עצמם שאלות הנוגעות לציור עצמו וגם שאלות 'פילוסופיות' שהציור מייצג (אפשר לחלק את השאלות כשהן כתובות על דף קטן או להקרין בשיתוף מסך. השאלות מובאות בנספח 1).

- התבונן בציור שציירת. מי בולט יותר: העץ או הגדר?
- מי נראה חזק יותר?
- מהי מערכת היחסים ביניהם (בכיתות בוגרות המבינות מטפורות)?

← האם טוב שיש לעץ גדר (הגדר יכולה להגן עליו מפגיעת חיות או בני אדם, ייתכן שהעץ יכול להישען עליה ברוחות... ומנגד: ייתכן שהגדר מגבילה אותו בצמיחתו, ואולי גם מונעת מאנשים להתקרב אליו וליהנות מצילו ומפריו)?

אחרי הבירור, נכריז על מעבר לעולם הדמיון. נבקש שכל תלמיד ידמיין שהוא, המתבגר, העץ הזה, והגדר היא כל המסרים הקשורים לתחום המיני שקיבל מהמשפחה, מבית הספר ומהחברה שמסביב.

למשל, המידע על ההתפתחות הגופנית: מה אסור? מה מותר? איך מקובל להתנהג? איך מתנהגים בנים, ואיך – בנות? מידע הנוגע ללבוש, ליחס לאיברי הרבייה, מוגנות מינית – הימנעות מפגיעה ועוד...

על השאלות שעליהן השיבו קודם לכן בהקשר של העץ – ינסו כעת להשיב לגבי עצמם.

בכיתות בוגרות המתאפיינות במשמעת טובה אפשר להציע לעשות את הבירור הזה בזוגות: כל זוג ישוחח על ההיבטים השונים.

נתכנס במליאה ונבקש מהתלמידים לשתף בתובנות שלהם הנוגעות למערכת היחסים בין ה"גדר" ובין ה"עץ", ולמערכת שבינם כמתבגרים לבין המידע שקיבלו במעגלים השונים שהוזכרו.

אחרי שהתלמידים ישמיעו את דבריהם, נסכם את הקולות הקבוצתיים.

אפשרות ב – שפת הלב (אפשרות פשוטה יותר ויצירתית פחות)

שאלה לפתיחת הדיון

← מהם הכלים הדרושים לנו כדי להתייחס לנושא השיעור?

התלמידים יענו תשובות שונות.

נכתוב את התשובות שיוצעו על הלוח (בניסוח הולם), וכולם יבחינו שהלוח הולך ומתמלא.

קריאה להסקת מסקנה

← מהי המסקנה שלכם מהלוח המלא?

נעודד את התלמידים להבין שהמיניות היא חלק מהעולם, חלק מהטבע ומהאנושיות.

שאלה לפיתוח נוסף של הדיון

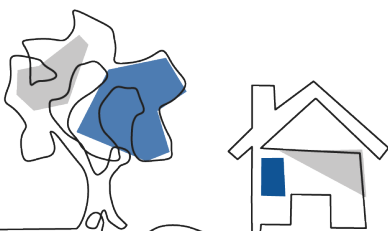
← האם המיניות חיובית או שלילית – מה דעתכם? הסבירו אותה.

יש לצפות שלא כל התלמידים ישיבו בדרך אחת. נאסוף את התשובות בנחת ונסכם שהמיניות היא מושג רחב מאוד. ניידע את התלמידים שבקרוב נציג להם הגדרה של מיניות, אבל קודם לכן חשוב לנו לברר יחד אילו רגשות המושג הזה מעורר בנו.

שאלה

← איך אתם מרגישים ביחס לנושא השיעור?

(בשיעור רגיל אפשר לחלק לתלמידים דפים שעליהם מודפס "מחסן הרגשות" או להקרין את הטבלה לפני הכיתה. בשיעור מקוון, בלמידה מרחוק, אפשר להכין מראש סקר שיקלול שמות של רגשות רלוונטיים [רבים ככל האפשר], ולבקש מהמשתתפים לבחור מתוכם. את התוצאות האנונימיות אפשר להקרין במסך משותף.)

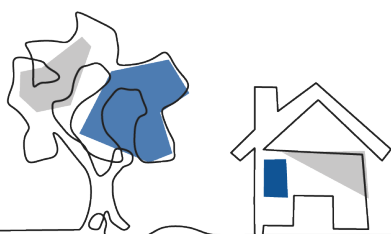
לחץ	אהבה	התלהבות	עניין	חשש	איבוד שליטה	סקרנות
שלווה	רצינות	עוינות	התנגדות	כעס	פתיחות	פחד
כאב	תקווה	הפתעה	ציפייה	אמונה	חוסר אמון	עצבנות
שמחה	ייאוש	חוסר ביטחון	מוגנות	אשמה	חוסר אונים	רחמים
?	אמון	שיעמום	ביטחון	שליטה	חוסר מוגנות	בושה

נסכם את התחושות שעולות בכיתה סביב החוויות העיקריות שהועלו בשיח ונגיב עליהן. המסרים שנשמיע צריכים להיות אמיתיים ומציאותיים ללא זיוף. יש להבהיר מה הכיתה חשה ומהם ההבדלים בין הקולות השונים. עלינו להיות מודעים לאפשרות שהתלמידים יציגו לנו רגשות אחרים מאלו שציפינו לשמוע ולהיות מוכנים וערוכים: לא להיבהל אלא לגלות הבנה כלפי כל רגש שיעלה וכלפי מי שהעלה אותו.

מטרתנו לטעת בתלמידים תחושה של תקווה: לכן חשוב ליידע אותם שבימים הקרובים נדון בתחום המיניות ונעשה כל שביכולתנו כדי שהשיחות תהיינה טובות ומיטביות ותתאפיינה ברוח טובה, וגם הרגשות שיתלוו אליהן יהיו טובים.

מיותר לציין כי תלמידים שהביעו רגשות קשים או קיצוניים מסוג אחר – יש לדאוג להיפגש עימם לשיחה אישית ולטפל בקשייהם, ולהסתייע, על פי הצורך, גם באיש מקצוע.

נסכם את החוויות העיקריות העולות מן השיח ונאמר לתלמידים שהיום נשאל את עצמנו אם מיניות האדם היא רוחנית או חומרית. חשוב להבהיר שאין תשובה אחת בלבד, וייתכנו תשובות לכאן ולכאן.

שלב שני

שלב זה ייוחד לעמידה על מזהות המיניות ולבירור השאלה: האם היא חומרית או רוחנית?

שאלה כללית לפתיחת הדיון

← האם לדעתכם המיניות חומרית או רוחנית?

נאפשר לתלמידים להשיב על השאלה בסבב ונקשיב לתשובותיהם בתשומת לב.

שאלה להעמקה

← ציינו היבטים חומריים של המיניות או היבטים רוחניים שלה (ואפשר כאלה וגם כאלה).

למשל איברי הגוף, הפרשותיו, דחפים עמוקים - יותר נוטים לחומריות, ואילו רגשות, אמונות, יחסים וקשרים - יותר נוטים לרוחניות. אם כן, במיניות עצמה יש היבטים כאלה וכאלה.

שאלה להמשך הדיון

← מאיזה גיל לדעתכם מתבטאת מיניות האדם?

לעיתים קרובות התשובה שניתנת לשאלה זו היא "מגיל ההתבגרות". אם גם בפעילות זו תוצע התשובה הזאת, נבחר שלמעשה מיניות האדם מתבטאת כבר מהתקופה שבה הוא עוקר ברחם אימו, אפילו טרם לידתו. מינו של האדם נקבע ברחם, ואיבריו מתפתחים בהתאם.

← עד איזה גיל מלווה המיניות את האדם?

התשובה הנכונה היא עד יום מותו. המיניות במובנה הרחב הקשורה בצורך בחום, באהבה ובמגע. ההתייחסות להיותנו זכרים או נקבות ותפקודנו בהתאם מלווים אותנו לאורך כל החיים.

שלב שלישי

נחזור לשאלת החומר והרוח בהקשר המיני, ונברר יחד את כוחו של הדחף המיני ואת תגובתנו במצבים שהוא מתעורר.

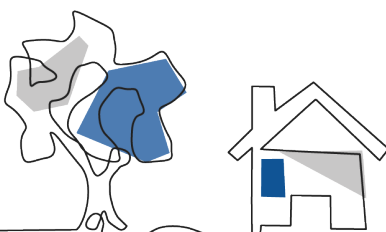
בעלי החיים וגם אנחנו, בני האדם, מושפעים מדחפים.

אצל בעלי החיים התמונה פשוטה למדי: הדחף נוצר כדי למלא צורך, והמצב הגופני שהוא גורם 'מכתיב' לבעלי החיים פעולות. אפשרויות הבחירה שלהם דלות ואפילו אפסיות, והמנגנון הפנימי שלהם גורם להם לפעול מתוך הדחף הרגעי.

גם אצל בני האדם יש דחפים שנועדו למלא צרכים, אבל הדחף הפיזיולוגי-ביולוגי לא בהכרח מצליח 'להכתיב' לנו את מעשינו ולקבוע את סדר יומנו. לאדם ניתנה בחירה. והשאלה היא: כיצד הוא פועל כשהוא מזהה את התעוררות הדחף? האם הוא מציית לו בלא היסוס? האם הוא שוקל אם נכון לציית לו או 'להכניע' אותו? עד כמה אותם תכתיבים ביולוגיים מצליחים להפעיל אותנו ולקבוע עבורנו?

ובמילים אחרות: עד כמה אנו שונים מבעלי החיים בהקשר המיני?

שאלות אלו עומדות בבסיס הבירור שלנו בשלב הזה. נוכל להפנות את השאלות הללו ודומותיהן למשתתפים ולשאול אותם לדעתם. בכיתות צעירות יותר יש להניח שהתלמידים יבססו את תשובותיהם בעיקר על ידע שצברו מתוך קריאה וכדומה, ובמידה מעטה יותר על ניסיונם האישי בהתמודדות עם דחף מיני.

נסביר למשתתפים כי בחברה האנושית אנו מתחנכים מגיל צעיר לעדן דחפים ומאויים. איסורים והגבלות מוטלים על מימוש מאויים שונים, ובכללם גם על מאויים מיניים (אך לא עליהם בלבד).

נבקש מהמשתתפים להציע דוגמאות לפעולות שהאדם, מטבעו, רוצה לעשותן או מונע לעשותן מתוך צורך כל שהוא, והחברה מגבילה אותן.

תשובות אפשריות (שנוכל לצפות לקבל): תוקפנות ואלימות, גנבה, אכילת מזון ששייך לאחרים או אכילה ברעבתנות יתרה (כללי נימוס). ייתכנו כמובן גם תשובות אחרות.

משימה (המשימה והשאלות מובאות גם בנספח 2)

ספרו למי שיושב לידכם על זיכרון ילדות המוקדם ביותר שלכם של מקרה שבו רציתם לנהוג בדרך מסוימת, והורה או איש חינוך הציב לכם גבול שבלם אתכם ומנע מכם לממש את רצונכם, ובאמצעות מעשהו ואולי גם בדרכים נוספות אותה דמות לימדה אתכם שאין לפעול בדרך שתכננתם או לעשות את המעשה שרציתם לעשות.

← היכן התרחש האירוע ומה קרה בו?

← מי היו המשתתפים?

← מה היו הרגשות שלכם?

← מה היה קורה אילו לא בלמו את המעשה?

← מה למדתם מאירוע זה לחיים בטווח הקצר ובטווח הארוך?

לאחר העבודה בזוגות המנחה נתכנס במליאה, והמשתתפים יוזמנו לציין, מחשבות ותובנות משמעותיות שעלו אצלם בזמן התרגיל.

שלב רביעי

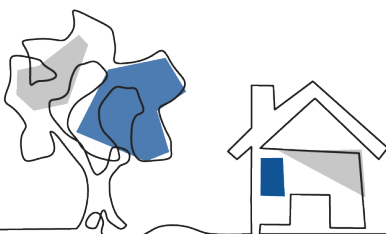
בשלב זה נלמד על מגבלות חברתיות המוטלות על המיניות. כשאנו צעירים אנו מתחנכים ולומדים כיצד להתנהג בחברה: כיצד ראוי להתנהג, ממה ראוי להימנע וכיצד להבדיל בין המצבים וההתנהגויות.

גם בהקשר המיני אנו מקבלים מהסביבה שדרים כבר מגיל צעיר: כיצד מותר להתנהג, מה מותר לעשות ואיך אסור לנהוג וכדומה. הדבר נכון לכל החברות האנושיות ולא רק לחברה של יהודים שומרי מצוות. גם אצל מי שאינם שומרי מצוות ישנו קוד התנהגות חברתי מחייב, הכולל איסור חשיפת איברים מוצנעים או נגיעה בהם במקום ציבורי, פגיעה בגוף או ברגשות הזולת בכלל ובהקשר המיני בפרט ועוד.

למיניות חוקים וכללים חברתיים ותרבותיים משלה, ובהם איסורים והיתרים. חשוב להבין שיש מעשים שהאיסור המוטל עליהם מוחלט, ויש שאופן העשייה יקבע אם המעשה מותר או אסור. אם כן, קיים פיקוח חברתי על ילדים ועל מבוגרים, המחייב אותם להתנהג בדרך הנחשבת הולמת או ראויה.

שאלה לדיון

← מה דעתכם על הפיקוח הזה: האם הוא טוב או רע?

אפשר להציע למשתתפים להשיב כהבנתם או להיעזר בהיגדים מוכנים – לחלק למשתתפים דף ובו ההיגדים, או להכין כרזות או שלטים קטנים שעל כל אחד מהם היגד אחד ולתלותם על קירות הכיתה. נבקש מהתלמידים לכתוב ליד ההיגדים שבדף אם הם מסכימים להיגד או מתנגדים לו, ואם ההיגדים נתלו על הקירות – להסתובב בכיתה ולהוסיף על השלטים עצמם את תגובתם.

להלן היגדים לדוגמה (אפשר לבחור מהם ואפשר להוסיף עליהם).

- ← "חיה ותן לחיות" – החברה צריכה להרשות לפרט לעשות כל מעשה שירצה כל עוד המעשה איננו פוגע בזולת.
 - ← "סדר שיהיה כאן!" – חשוב מאוד שהחוקים יהיו ברורים. ומסתבר שחוקים רבים אינם ברורים די הצורך.
 - ← "תנו לגדול בשקט!" – ההגבלות שהחברה מטילה על הציבור ובמיוחד על ילדים – מוגזמות.
 - ← "אלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו" – החברה מציבה מסגרת של כללים וסנקציות כדי שנוכל לחיות ביחד.
 - ← "יצר לב האדם רע מנעוריו" ולכן חשוב להגביל את האדם ולחנכו למידות טובות.
 - ← "שמאל דוחה וימין מקרבת" – יש התנהגויות אנושיות שצריך להגביל, ויש – שצריך לשחרר.
- נקיים סבב והמשתתפים יזמנו לבטא את דעותיהם. לסיום, נשקף לקבוצה את "הדעה הקבוצתית" (גם אם היא מנוגדת לדעתנו).

חשוב לאפשר ואף לעודד השמעת קולות שונים ולחנך להקשבה לדעות השונות, ובכללן לדעות שלא נוח לנו לשמוע. אם הדעה הכללית מתנגדת להטלת מגבלות חברתיות, רצוי להשמיע דעה תומכת, אך חשוב לעשות זאת בקיצור נמרץ ('תורו' של ה"חינוך" יגיע בהמשך).

שלב חמישי

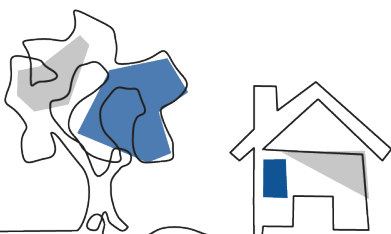
נצפה יחד בסרטון: "ברווזונים נחוישים" (אפשר למצוא את הסרטון במרשתת).

בסרטון מופיעה אימא ברווזה העומדת בראש גרם מדרגות שאליו הגיעה זה כבר. על המדרגות מנתרים ומקפצים אפרוחיה, הרוצים להגיע אליה. הם נופלים וצונחים ארצה שוב ושוב, ולבסוף מצליחים להגיע אליה, והחבורה ממיטיחה יחד בדרכה.

שאלה לדיון

← מה הקשר בין הסרטון למגבלות שהחברה קובעת בתחום המיני?

התשובה המתבקשת לאחר סבב התשובות: כפי שהאם הברווזה קובעת לאפרוחיה 'רף' של דרישות – אילו פעולות עליהם לבצע ובאיזו רמה – ועל האפרוחים למלא את ציפיותיה, כך גם המבוגרים בחברה או מנסחי כללי התרבות. וכפי שבתחילה נדמה שהברווזה 'הגזימה' ודרשה מאפרוחיה משימה שהיא מעל לכוחותיהם ובסוף אנו רואים שהם מצליחים לעמוד בצפייתיה, כך גם בחברה – ההגבלות נראות קשות ואולי בלתי אפשריות ממבט ראשון, אבל במשך הזמן לומדים ומתגברים ועומדים בהן.

שאלות להמשך הדיון

← מה היתרון במעשי האם?

← מדוע להקשות על האפרוחים? איזו תועלת תצמח מכך?

תשובות אפשריות: הצבת הדרישה ה'גבוהה' בתחילה תאפשר לאפרוחים להגיע למקומות חדשים ולשפר את ביצועיהם, וכל זאת מתוך אמון (של אימם, ואחר כך גם שלהם) בכוחם.

שאלה לחידוד

← מה סייע לאפרוחים לעמוד במשימה?

תשובות אפשריות:

< היכולת המובנית בגופם לנתר וגם ליפול נכון מבלי להיפגע;

< דאגת האם, האכפתיות שלה והאמון שלה בהם;

< ראיית ההצלחות שחוו אחיהם שהצליחו במשימה לפנייהם;

< הניסיונות החוזרים מתוך בדיקה מתמדת לאיתור הנקודה הנוחה והדרך הנכונה לעלייה; ובכללם הכישלונות. כל ניסיון מחזק ומשכלל את הפעולה, ומגביר את הסיכוי להצלחה בניסיון הבא (העשייה מובילה להצלחה יותר משייבה פאסיבית).

שאלה לחידוד נוסף

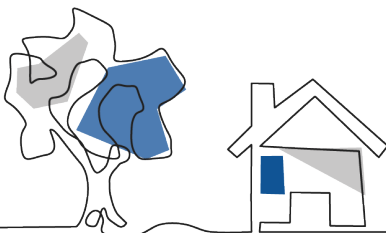
← מה היה קורה אילו האם לא הייתה מציבה דרישות וגבולות?

תשובה: נראה שמה שהיה בהתפתחות האפרוחים היה נפגם. כל פעולותיה של האם נועדו להקנות לאפרוחיה מיומנויות הנחוצות להם בחיים. אם האם הייתה 'מוותרת' להם, ייתכן שלא היו רוכשים את המיומנויות האלה, והחסר הזה היה עלול להזיק להם בהמשך: ייתכן שלא היו מסוגלים לדאוג לעצמם למזון, להימלט מטורפים ועוד.

נכון את התלמידים להבנה שהברווזה ואפרוחיה הם משל, וננסה לברר יחד את פשר הנמשל.

← מה ניתן ללמוד מכאן לחינוך? חשבו על המורים וההורים ועל התלמידים.

שימו לב שעד כה לא הנכחנו הגבלות שמקורן בדת, וזאת מתוך מטרה להבין את הרעיון הטמון בהטלת מגבלות ובחשיבותן. בשלב הבא נעבור לסוג מסוים של מגבלות – מגבלות שמקורן בצו דתי-אלוקי.

שלב שישי

שלב זה ייוחד לברור מטרת החינוך למצוות בהקשר זה.

שאלות לפתיחת הדיון

מהי המטרה של המצוות בתחום המיני?

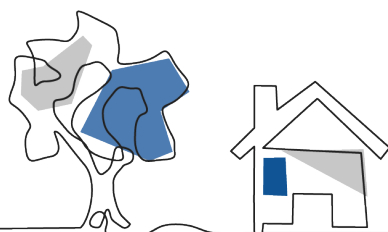
מה מוסיפות מצוות אלו על המגבלות החברתיות שכבר קיימות בתרבות שלנו?

נסתפק בשמיעת תשובות אחדות ונסביר כי איננו מסוגלים לדעת את מטרתן של כל המצוות, אבל עד כמה שהבנת האדם מגיעה, נראה כי מטרתן להביא לבניית חברה שחייה מושתתים על כמה עקרונות:

1. יחסי האישות מותרים רק בין גבר לאישה שנישאו זה לזה.
2. במסגרת הנישואין מביאים ילדים לעולם, ופעולה זו היא מצווה התופסת חלק חשוב בחיי המשפחה המוקמת.
3. יחסי האישות הם דרך להעמדת צאצאים, אך חשיבותם אינה מצטמצמת לתחום הפוריות. נודעת להם חשיבות רבה כמחוללי עונג והנאה המשפיעים על שמחת הגוף ותורמים לקרבה ולחברות בין בני הזוג לאורך זמן.
4. מעמד הנישואין הוא מעמד מקודש שנחגג בשמחה עצומה. הנישואין בונים משפחה חדשה שבונה את העם.
5. על גברים ונשים להימנע ממצבים בהם עלולים לעבור על איסורים. ישנם כללים המסייעים בכך. למשל: גברים ונשים אינם מתייחדים – שוהים יחדיו במקום סגור ללא גישה של אחרים, מקפידים על שמירת העיניים ועוד.

נדגיש שההלכה מלווה את האדם גם לאחר נישואיו: ובצד המותר לבני הזוג קיימות הנחיות ברורות המגבילות אותם בתקופה שהאישה נידה, וכמובן כל קשר אינטימי וגופני מחוץ למסגרת הנישואין – אסור. שמירת העיניים והתודעה בקדושה נמשכות לאורך כל החיים.

לסיום שלב נשאל את המשתתפים אם התחדש להם דבר-מה ואם נותרו להם שאלות לגבי העקרונות הוצגו בשלב זה.

שלב שביעי

שלב זה ייוחד לתרגיל שיעזור להבין את רוח ההלכה בתחום המיניות.

הכיתה תתחלק לקבוצות קטנות. כל קבוצה תקבל תמרור ריק (התמרורים מובאים בנספח 3) ותבקש לעצב התמרור שלדעתה מייטיב לכטא את רוח ההלכה ביחס למיניות (אפשר להתבסס על היכרות עם תמרורי הדרכים).

כשהמשימה תושלם נתכנס במליאה. יוצרי התמרורים יציגו את יצירותיהם בסבב, ונדון יחד במשמעות כל תמרור.

← האם הוא נתפס בעיני הקבוצה שיצרה אותו וגם בעיני המליאה כולה כחיובי או שלילי?

← האם הוא משקף קושי או מטלה הקלה לביצוע?

להרחבה ניתן לדון גם במילה "תמרור". המילה מעוררת בנו אסוציאציה של הוראה, חץ המורה על הדרך שעלינו להתקדם בה, על כיוונים ועל יעדים וכדומה.

נציין שיייתכן שהמילה מעוררת בנו אסוציאציה אחרת, ומזכירה לנו מרור דווקא.

שאלה לדיון

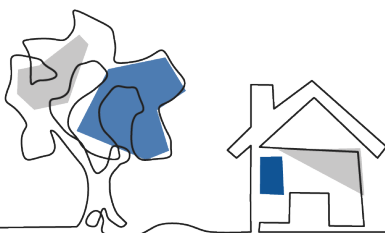
← כיצד ניתן לדאוג שהתמרורים שההלכה מציבה לפנינו לא יהיו מרורים – ומרורים עברנו?

שלב שמיני

שלב זה ייוחד ללימוד מקורות (נספח 4).

סיכום

נקיים סבב וכל משתתף יסכם מה התחדש לו בסדנה ואיזו "צידה לדרך" קיבל ממנה.

נספחים

נספח 1: שאלות על ציור עץ וגדר

- ← התבוננו בציור שציירתם:
- ← מי בולט יותר? העץ או הגדר?
- ← מי נראה חזק יותר?
- ← דמיינו – מה מערכת היחסים ביניהם?
- ← האם טוב שיש לעץ גדר?

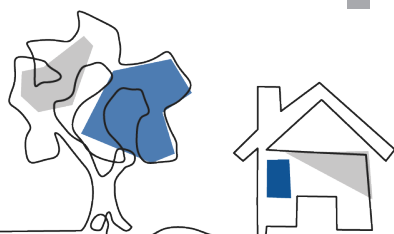
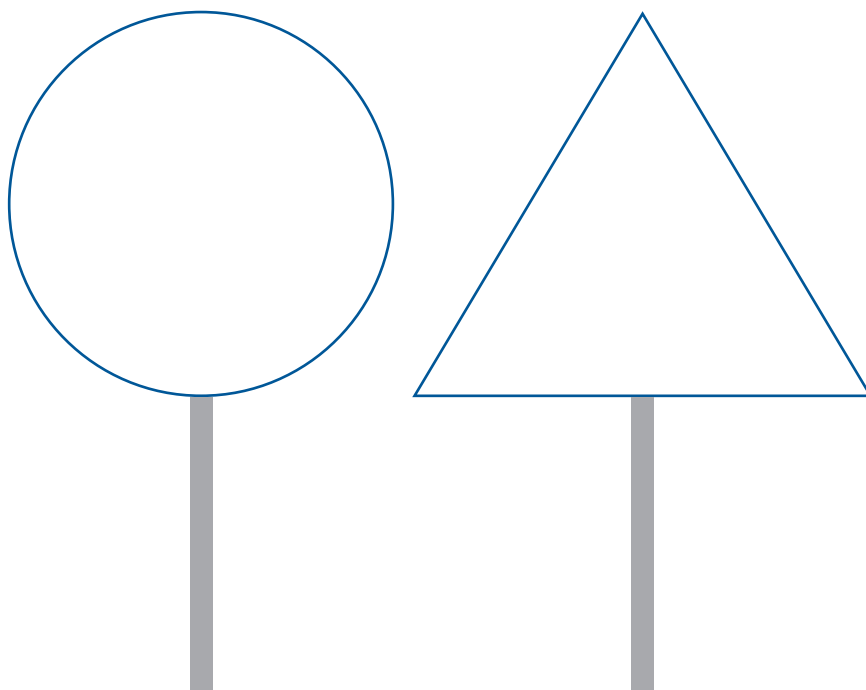
נספח 2: משימה (תרגיל בלימה)

ספרו למי שיושב לידכם על זיכרון ילדות המוקדם ביותר שלכם של מקרה שבו רציתם לנהוג בדרך מסוימת, והורה או איש חינוך הציב לכם גבול שבלם אתכם ומנע מכם לממש את רצונכם, ובאמצעות מעשהו ואולי גם בדרכים נוספות אותה דמות לימדה אתכם שאין לפעול בדרך שתכננתם או לעשות את המעשה שרציתם לעשות.

פרטו:

- ← היכן התרחש האירוע ומה קרה בו?
- ← מי היו המשתתפים?
- ← מה היו הרגשות שלכם?
- ← מה היה קורה אילו לא בלמו את המעשה?
- ← מה למדתם מאירוע זה לחיים בטווח הקצר ובטווח הארוך?

נספח 3: תמורות ריקים

דברים ל, יא – יד

"כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלאה היא ומקרה ולא רחקה הוא. לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמיעה ויסקה לנו וישמענו אתה ונעשנה. ולא מעבר לים הוא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויסקה לנו וישמענו אתה ונעשנה. כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבך לעשותו."

במדבר יא, י

"וישמע משה את־העם בכה למשפחתיו איש לפתח אהל־ו."

ספרי על במדבר יא, י

"וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו" – היה ר' נהורי אומר: מנין שהיו ישראל מצטערים בשעה שאמר להם משה לפרוש מן העריות? מלמד שהיה אדם נושא את אחותו ואביו ואחות אמו, ובשעה שאמר להם משה לפרוש מן העריות – היו מצטערים.

תלמוד בבלי, שבת קל ע"א

תניא, רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה, כגון מילה וכו' עדיין עושין אותה בשמחה, וכל מצוה שקבלו עליהם בקטטה, כגון עריות דכתיב (במדבר יא, י) "וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו" – על עסקי משפחותיו, עדיין עושין אותה בקטטה.

תהלים קיט, לג–מ

"הורני ה' דרך חקוד ואצרנה עקב. הבינני ואצרה תורתך ואשמרנה בכל לב. הדריכני בנתיב מצותיך פי־בו חפצתי. הט לבי אל עדותיך ואל אל בצע. העבר עיני מראות שוא בדרךך חני. הקם לעבדך אמרתך אשר לי־אתך. העבר חרפתי אשר יגרתני כי משפטך טובים. הנה תאבתני לפקדך בצדקתך חני."

תפילת עמידה של שבת וחג נוסח אשכנז

"אלקינו ואלקי אבותינו קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך, שבענו מטובך ושמחנו בישועתך, וטהר לבנו לעבדך באמת."

